

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 62/2026-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Miloša Maďara (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Lemešom, advokátom, Žižkova 19, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/160/2024 z 26. augusta 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/160/2024 z 26. augusta 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/160/2024 z 26. augusta 2025 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,62 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd prijal uznesením č. k. II. ÚS 62/2026-19 z 28. januára 2026 na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zrušujúcim uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.
2. Ústavná sťažnosť bola ako sudcovi spravodajcovi pridelená sudcovi ústavného súdu Petrovi Strakovi, členovi II. senátu ústavného súdu, ktorý oznámil dôvod svojho vylúčenia z konania

a rozhodovania o ústavnej sťažnosti. Uznesením č. k. III. ÚS 763/2025-5 z 18. decembra 2025 ústavný súd rozhodol, že sudca Peter Straka je vylúčený z konania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 7. januára 2026. Následne bol spis pridelený sudcovi Milošovi Maďarovi (členovi I. senátu) podľa čl. III bodu 1 druhej vety (pri vylúčení sudcu je pre zloženie príslušného senátu ústavného súdu rozhodujúci deň právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení sudcu), čl. III bodu 2 písm. b) (vylúčeného člena druhého senátu zastupuje člen prvého senátu), čl. III bodu 2 písm. c) druhej vety [z rozhodovania vylúčeného vekom mladšieho člena senátu zastupuje vekom mladší člen senátu určený podľa písm. b)] a čl. III bodu 4 (ak bol z rozhodovania veci patriacej do pôsobnosti senátu vylúčený sudca spravodajca, novým sudcom spravodajcom sa stáva sudca, ktorý podľa rozvrhu práce vylúčeného sudcu spravodajcu zastupuje) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2026.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že v konaní vedenom pôvodne na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 23C/47/2018 sa žalobkyňa [REDAKOVANÉ] (matka poručiteľky, zákonná dedička) proti sťažovateľovi (závetnému dedičovi) domáhala určenia neplatnosti závetu. Okresný súd v poradí prvým rozsudkom z 13. septembra 2019 žalobu zamietol z dôvodu nepreukázania tvrdeného dôvodu neplatnosti závetu. Rozsudok bol zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/38/2020 z 27. mája 2020. Krajský súd okresnému súdu vytkol nenariadenie znaleckého dokazovania a následne neposkytnutie primeraného času na vypracovanie súkromného znaleckého posudku vo svetle významu skutkovej otázky pravosti podpisu. Po prechode výkonu súdnictva Mestský súd Košice rozsudkom z 10. júla 2023 žalobu zamietol pre nesplnenie podmienky vecnej legitímácie, keďže stranami sporu nie sú všetci účastníci dedičského konania vedeného pod sp. zn. 14D/43/2018, v ktorom bola žalobkyni uložená povinnosť podať žalobu o určenie neplatnosti v tomto dedičskom konaní predloženého závetu. Napriek tomu, že 1) žalobkyni boli doručené dve výzvy (20. marca 2023 a 25. apríla 2023) a na pojednávaní konanom 10. júla 2023 (na ktorom bol vyhlásený rozsudok) bola oboznámená s predbežným právnym posúdením veci o aplikácii § 77 a § 78 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), teda mala dostatočný časový priestor na správne stanovenie okruhu strán sporu, že 2) mala vedomosť o existencii druhého zákonného dediča (jej manžela) a 3) bola zastúpená právnym zástupcom, svoj návrh na pristúpenie manžela podala až po výzve súdu na prednes záverečných rečí. Mestský súd tento návrh zamietol. Po toľkých zmarených možnostiach na nápravu procesného pochybenia mal podľa mestského súdu sťažovateľ právo na rozhodnutie podľa platnej právnej úpravy a aby žalobkyňa niesla následky svojho pochybenia.

4. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 1Co/27/2023 z 20. marca 2024 rozsudok mestského súdu potvrdil. Uviedol, že osoby, ktoré sa prihlásili ako dedičia po poručiteľovi, majú až do rozhodnutia o dedičstve rovnaké postavenie, preto majú v konaniach o sporných skutočnostiach postavenie nerozlučných spoločníkov. Nie je prípustné, aby v konaní o neplatnosť závetu bol závet vyhlásený za neplatný len vo vzťahu k jednému dedičovi. V predmetnej žalobe bola označená len žalobkyňa napriek tomu, že účastníkom dotknutého dedičského konania je aj jej manžel. Krajský súd sa stotožnil s názorom o nestanovení správneho okruhu strán sporu v priebehu konania a nesplnení podmienky vecnej legitímácie. K oprave nedošlo ani na základe dvoch výziev, ani po vyslovení predbežného právneho posúdenia, na čo žalobkyňa reagovala, že ňou uplatnený nárok bol preukázaný. Krajský súd nepovažoval postup mestského súdu za formalistický, keďže 1) mestský súd nebol povinný o nesprávnom okruhu sporových strán žalobkyňu poučovať, 2) vo výzvach aj v predbežnom právnym posúdení uviedol aplikáciu § 77 a § 78 CSP, 3) žalobkyňa

bola právne zastúpená a 4) procesné pochybenie nebolo možné zhojiť ani na prebiehajúcim pojednávaní, keďže po vyzvaní na záverečné reči oneskorene podaný návrh na pristúpenie manžela žalobkyne na strane žaloby si vyžadoval jeho súhlas.

5. O žalobkyňou podanom dovolaní najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že rozsudok krajského súdu a rozsudok mestského súdu zrušil a vec vrátil mestskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania (body 1 a 2), obsahu dovolania (bod 3), vyjadrenia sťažovateľa (bod 4), uvedení teoretických východísk (body 5 až 12) a zopakovaní námietok žalobkyne (bod 13) uviedol základ svojho rozhodnutia v bode 14 napadnutého uznesenia, v ktorom konštatoval nesústreďenosť súdov, pokiaľ ide o dokazovanie, odkázal na námietku žalobkyne o falšovaní závetu a uviedol, že mu je známa skutočnosť o prebiehajúcim trestnom stíhaní. Nasledujú body 15 a 16 odkazujúce na ustanovenia Civilného sporového poriadku súvisiace so zrušením napadnutých rozhodnutí.

6. Po vrátení veci na ďalšie konanie mestský súd uznesením sp. zn. 19C/49/2025 zo 4. decembra 2025 pripustil, aby do konania na strane žalobcov pristúpil [REDAKOVANÉ] (otec poručiťky).

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je svojvoľné, arbitrárne, nezrozumiteľné a vydané v rozpore s jeho právom na súdnu ochranu a na riadne odôvodnené rozhodnutie, keďže *de facto* neobsahuje žiadne odôvodnenie. Vníma len výrok rozhodnutia, avšak z napádaného uznesenia nie je možné vyčítať, ako najvyšší súd k danému rozhodnutiu dospel. Nestotožňujúc sa s jeho zrušujúcim výrokom, pripomína, že mestský súd sa komplexne vysporiadal s otázkou, prečo nepripustil vstup ďalšieho dediča ako stranu sporu potom, keď urobil „nadprácu“ a keď vyzval žalobkyňu spôsobom, ktorým pri obozretnej a dôslednej reakcii zo strany jej právneho zástupcu mohol a mal byť nedostatok vecnej legitímácie spôsobujúcej neúspech odstránený. Tento nedostatok nebolo možné napraviť priamo na pojednávaní z dôvodu absencie súhlasu osoby, ktorá mala na strane žalobkyne do konania pristúpiť.

8. Navyše, žalobkyňa podala odvolanie proti rozsudku mestského súdu po uplynutí lehoty, keďže 15-dňová odvolacia lehota uplynula 11. augusta 2023 (piatok) a odvolanie bolo podané žalobkyňou 14. augusta 2023. Odvolací súd mal podané odvolanie odmietnuť z dôvodu jeho oneskorenosti. Tým, že najvyšší súd zrušil aj rozsudok mestského súdu, legitimizoval aj toto procesné pochybenie žalobkyne. Aj z tohto dôvodu (popri vecnej legitímácii) napadnuté uznesenie nedôvodne procesne favorizuje žalobkyňu na úkor sťažovateľa.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

9. Z vyjadrenia predsedu senátu 1 C najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd dospel k záveru o nesústreďenosti súdov v konaní, pokiaľ ide o dokazovanie a posúdenie aktívnej legitímácie, považoval za dôvodné námietky žalobkyne a poukázal na okolnosti sfalšovania sporného závetu.

10. Zúčastnená osoba (žalobkyňa) možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti nevyužila.

11. V replike sťažovateľ konštatoval, že najvyšší súd vo vyjadrení vôbec nereagoval na jeho sťažnostné námietky a iba zrekapituloval tvrdenia z odôvodnenia napadnutého uznesenia a uviedol, že zotráva na podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) zrušujúcim uznesením najvyššieho súdu, v ktorom absentuje akékoľvek odôvodnenie.

13. Ústavný súd štandardne vo svojich rozhodnutiach v obdobných prípadoch kasácie uvádza, že ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom. Základné práva na súdnu ochranu, ako aj spravodlivý proces „sú výsledkové“, to znamená, že im proces musí zodpovedať ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (porov. I. ÚS 325/2021, I. ÚS 359/2021).

14. Napriek už uvedenému však môže aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (m. m. II. ÚS 344/2019). Nebola by totiž účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený (dovolacím) súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavne procesných práv účastníkov takéhoto konania (m. m. III. ÚS 46/2013).

15. K zrušeniu kasačného rozhodnutia teda ústavný súd pristupuje skutočne len z výnimočných dôvodov spočívajúcich buď v závažných pochybeniach súdov blížiacich sa k zmätočnosti, alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov (napr. I. ÚS 609/2025, IV. ÚS 253/2024, I. ÚS 443/2019).

16. V okolnostiach prejednávanej veci najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu a rozsudok mestského súdu na základe dovolania, ktorého prípustnosť sťažovateľ vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Uvedené indikuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nevyslovil záväzný právny názor ani nerozhodol s konečnou platnosťou, čo sa týka nejakej parciálnej otázky týkajúcej sa konania, čo (spravidla) v rozhodovacej praxi ústavného súdu vedie k záveru o absencii príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu (porov. IV. ÚS 542/2025).

17. Na druhej strane však ústavný súd uvádza, že ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Ak by ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam, ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo záberu akejkoľvek kontroly, lebo by *de facto* bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (porov. I. ÚS 192/2024, I. ÚS 42/2020).

18. Ústavný súd pripomína, že podľa konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 632/2022).

19. V okolnostiach prejednávanej veci sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie neobsahuje žiadne odôvodnenie. Ako už ústavný súd naznačil v bode 5 tohto nálezu, samotné odôvodnenie v užšom zmysle slova (okrem všeobecných východísk a formulácií a rekapitulácie priebehu konania a dovolacích námietok) napadnutého uznesenia obsahuje bod 14, ktorý na tomto mieste považuje za vhodné citovať: *„Z obsahu spisu vyplýva takisto nesústreďenosť súdov od začiatku sporu v období rokov 2018 až 2023 (posudzovanie aktívnej legitímácie), pokiaľ ide o dokazovanie. Dovolací súd poukazuje na námietky dovolateľky a okolnosti sfalšovania predmetného závetu. Dovolaciemu súdu je známa skutočnosť, že prebieha trestné stíhanie ohľadom sfalšovania tohto závetu.“*

20. Najvyšší súd výrokom napadnutého uznesenia zrušil právoplatné rozsudky krajského súdu, ako aj mestského súdu, no v jeho odôvodnení nie je možné zistiť, z akého dôvodu.

21. Uvedené podľa ústavného súdu zakladá možnosť a zároveň potrebu zasiahnuť do napadnutého hoci zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu, hoci (možno sa domnievať, že) konštatuje existenciu „len“ vady podľa § 420 písm. f) CSP, nie nesprávneho právneho posúdenia.

22. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj práva na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka

konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (napr. IV. ÚS 456/2025).

23. Naznačené nedostatky tak podľa ústavného súdu zakladajú nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia značnej intenzity, a keďže jedným z výnimočných dôvodov na zásah ústavného súdu do kasačného rozhodnutia sú aj závažné pochybenia súdov blížiacich sa k zmätočnosti, predstavujú dostatočný podklad pre záver, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

24. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (bod 2 výroku nálezu).

25. Úlohou najvyššieho súdu v novom konaní bude nové rozhodnutie o dovolaní žalobkyne riadne odôvodniť v súlade s právom sťažovateľa (ale aj všetkých strán sporu) na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces, ako aj predpokladom postupu súdu prvej inštancie podľa § 455 CSP.

26. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (s akýmkoľvek výsledkom v zmysle ustanovení § 447 až § 449 CSP).

27. Po oboznámení sa so súdnym spisom mestského súdu ústavný súd nevyklučuje, že najvyšší súd opäť rozhodne v zmysle § 449 ods. 1 CSP, no už pri zachovaní aspoň minimálnych ústavných štandardov kladených na odôvodnenie rozhodnutia tak, aby z neho boli vyvoditeľné myšlienkové postupy najvyššieho súdu, ktoré ho viedli ku konkrétnemu výroku.

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 771,62 eur (bod 3 výroku nálezu).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,48 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby predstavuje 771,62 eur.

30. Repliku sťažovateľa nepovažoval ústavný súd za podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, a preto zaň sťažovateľovi náhradu trov nepriznal. V tejto súvislosti zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023).

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od jeho právoplatnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. marca 2026

Peter Molnár
predseda senátu